



**MICHELIN**



**Paryż**



*Udany  
Weekend*

**Tytuł:** Paryż – Udany Weekend  
**Tytuł oryginału:** Le Guide Vert. Paris

**Polska wersja**  
**Koncepcja serii Udany Weekend:** Marzena Daszewska, Tomasz Ostrowski  
**Tłumaczenie i redakcja:** Marta Duda  
**Aktualizacja wydania:** Teresa Karkowska  
**Korekta:** Justyna Stawarz, Barbara Faron  
**Koncepcja graficzna:** Marzena Daszewska, Paweł Kosmański  
**Redakcja techniczna map:** Anna Styrska  
**Skład:** Paweł Kosmański, Katarzyna Leja, Teresa Karkowska  
**Zdjęcie na okładce:** © Jose Ignacio Soto / Shutterstock.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.  
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice  
tel.: 32 230 98 63  
e-mail: [bezdroza@bezdroza.pl](mailto:bezdroza@bezdroza.pl)  
<http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bepau5>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzje.

Wydanie V  
ISBN 978-83-246-6411-5

Copyright © Le Guide Vert Michelin – Michelin & cie  
Le Guide Vert Michelin, 46, avenue de Breteuil, 75324 Paris Cedex 07  
Copyright © Le Guide Vert Michelin by Helion, 2014



**Kup książkę**

W rytmie fal Sekwany

**Dzielnice  
i zabytki  
Paryża**

**Poleć książkę**

**• Kup książkę**  
**• Poleć książkę**  
**• Oceń książkę**

**• Księgarnia internetowa**  
**• Lubie to!**  
**Nasza społeczność**

# L'Alma★

(Alma)

Można tu spędzić wieczór w teatrze lub wytwornej restauracji, można też powłóczyć się po pięknych ulicach lub zapoznać z rzeźbami Khmerów w muzeum Guimet i sztuką współczesną w Musée d'Art moderne de la Ville de Paris.

## Usytuowanie

Dzielnice VIII i XVI – metro: Alma-Marceau, léna (linia 9). Zob. mapa pod hasłem Champs-Élysées – s. 40. Most de l'Alma prowadzi z lewego brzegu Sekwany do centrum dzielnicy o tej samej nazwie. Po prawej znajduje się przystań dla regularnie pływających po rzece statków – bateaux-mouches.

W pobliżu: Champs-Élysées, Trocadéro, plac Concorde.

## Nazwa

Nazwa placu upamiętnia pierwsze zwycięstwo wojsk francusko-angielskich podczas wojny krymskiej, odniesione pod Almą w 1854 r.

## Ludzie

Most Almy (na prawym brzegu) zdobi posąg Żuawa, służący do mierzenia poziomu wód Sekwany podczas powodzi. W styczniu 1910 r. fale sięgnęły aż do podbródka figury. Za model figury posłużył niejaki André-Louis Gody, obywatel Gravelines, miasteczka na północy Francji.

## Spacer

### Place de l'Alma (plac Alma)

W południowej części placu na początku avenue de New-York znajduje się naturalnej wielkości złożona kopia pochodni, którą wznosi Statua Wolności w Nowym Jorku. Przez wiele miesięcy po tragicznym wypadku księżnej Walii, Diany Spencer (31 VIII 1997), pomnik ten był celem pielgrzymek wielbicieli Lady Di.

Na wschód od placu, na początku cours Albert 1<sup>er</sup>, stoi pomnik Adama Mickiewicza, odsłonięty w 1929 r., dzieło Antoine'a Bourdelle'a. Pomnik wykonano z inicjatywy syna poety, Władysława.

### Avenue Montaigne

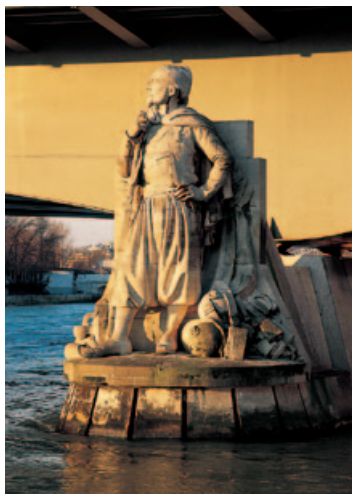
Na prowadzącej do Pól Elizejskich alei zwracają uwagę eleganckie kamienice i sklepy z odzieżą i innymi produktami znanych marek (Calvin Klein, Vuitton, Nina Ricci). Fasadę teatru des Champs-Élysées (nr 15) zaprojektował Antoine Bourdelle. Polichromie zdobiące sufit Wielkiej Sali wykonał Maurice Denis.

## Zwiedzanie

### Musée d'Art moderne de la Ville de Paris★★ (Muzeum Sztuki Nowoczesnej Miasta Paryża)

W jednym ze skrzydeł palais de Tokyo, 11 avenue du Président-Wilson; codz. z wyj. pn. 10.00–18.00; czw. do 22.00; nieczynne w dni świąteczne; 10 euro; www.mam.paris.fr.

Pałac Tokijski wzniesiono na Wystawę Światową w 1937 r. Ekspozycja obejmuje dzieła reprezentujące wszystkie wielkie prądy artystyczne XX w. Godne uwagi są dzieła A. Bourdelle'a (Francja), F. Légera, R. Delaunaya, H. Matisse'a (1932), P. Picassa, M. Chagalla. Jednym z największych obrazów na świecie jest Wróżka Elektryczność (La Fée Électricité; 600 m<sup>2</sup>, 250 części) Raoula Dufy'ego, konfrontująca cywilizację starożytną z jej przekształconą przez filozofów i uczonych wizją.



Żuaw ma często stopy w wodzie



Dziewięć tańczących apsaras (Kambodża, epoka angkorska)

### Palais de Tokyo – Site de création contemporaine (Ośrodek Współczesnej Twórczości Artystycznej)

Codz. z wyj. wt. 12.00–24.00; 24, 25 i 31 XII do 18.00; nieczynne: 1 I, 1 V; 8 euro (do 26 lat 6 euro; poniżej 18 lat wstęp wolny), 1. pn. w miesiącu od 18.00: wstęp wolny.

Odbywają się tu wystawy i imprezy kulturalne poświęcone różnym dziedzinom sztuki (m.in. sztuki plastyczne, design, moda, literatura, muzyka, taniec, kino).

### Musée national des Arts asiatiques – Guimet★★★ (Narodowe Muzeum Sztuki Azjatyckiej)

6 place d'Iéna; codz. z wyj. wt. 10.00–18.00, nieczynne: 1 I, 1 V, 25 XII; 7,50 euro (dzieci: wstęp wolny), 1. nd. miesiąca: wstęp wolny; www.museeGuimet.fr.

Świątynia kultury Azji, wzniesiona w 1889 r. przez kolekcjonera Émile'a Guimeta (1836–1919), posiada ponoć najbogatszą kolekcję sztuki Wschodu na świecie.

**Azja Południowo-Wschodnia** – parter. Wchodząc do sali poświęconej sztuce Kambodży, stajemy w osłupieniu przed kolosalnym posągiem Nagi, węża o siedmiu głowach, który w Angkorze, dawnej stolicy Khmerów, stanowił zakończenie balustrady alei wiodącej do świątyni Preah Khan.

W muzeum można odbyć podróż po Azji: przed nami roztaczają swe powaby skarby Chin, Japonii, Indii, Tybetu, Wietnamu, Indonezji, Birmy, Tajlandii... Zawszą spoglądają na nas posągi Buddy utrzymane w różnych stylach.

### Musée des Égouts (Muzeum Kanalizacji)

Po drugiej stronie Sekwany, róg quai d'Orsay i pont de l'Alma; V–IX: 11.00–17.00, X–IV: 11.00–16.00; nieczynne: czw. i pt., 2 tyg. w I, 1 I, 25 XII; 4,20 euro (dzieci: 3,40 euro).

Tajemnicze, nieco niepokojące podziemne kanały budzą wielką ciekawość. Tu można zejść w sam środek „wnętrza Paryża”. Trasa prowadząca po kanałach pozwala odkryć pracę kanalarzy i urzędnika, jakimi się posługują w walce toczzonej od wieków ze ściekami. Gwarantuje się intensywne zapachy...

# Bastille★

(Bastylia)

Dzielnica wielkich ulokowości i rozrywki. Na melomanów opuszczających z powagą operę chylają bary, restauracje i kluby nocne. Przebywając w tej części Paryża trzeba koniecznie odwiedzić place de la Bastille i operę. Stąd blisko już na St-Antoine lub Marais.

## Usytuowanie

Dzielnice IV, XI i XII – metro: Bastille (linia 1, 5 i 8). Zob. mapa pod hasłem Marais – s. 89. Dzielnica koncentruje się wokół placu de la Bastille, należą do niej okolice bulwarów Richard-Lenoir, Beaumarchais i de la Bastille oraz ulic du Faubourg-St-Antoine i St-Antoine. W pobliżu: Marais.

## Nazwa

Dzielnica nosi tę samą nazwę co słynna, nieistniejąca już twierdza królewska.



## Tło

**Słynne więzienie.** Król Karol V postanowił wznieść tu zamek St-Antoine, który paryżanie nazwali później Bastylią – od podmokłego, niezbyt zachęcającego terenu, na którym stanął. Pierwszy kamień pod budowę położono w 1370 r. Historia fortecy nie ma w sobie nic heroicznego: oblegana siedem razy w czasie wojen domowych, sześć razy poddawała się bez walki... W Bastylii był więziony – i zmarł w 1703 r. – tajemniczy człowiek zwany „Żelazną Maską”, którego legenda podaje za brata bliźniaka Ludwika XIV.



H. Robert, Bastylia w pierwszych miesiącach rozbiórki

### Zdobycie Bastylii.

Od XVII w. Bastylia, przekształcona na więzienie stanu, stała się symbolem absolutystycznej samowoli monarchii. 14 VII 1789 r. uzbrojeni paryżanie atakują twierdzę. Markiz de Launay, dowódca, postanawia poddać im Bastylię. Zostaje wraz z podległym mu niewielkim garnizonem zmasakrowany przez tłum. Siedmiu więźniów (w tym jednego szaleńca) obnosi się w triumfalnym pochodzie. Pod koniec 1789 r. 800 robotników zaczyna kamień po kamieniu rozbierać Bastylię. Dziś dzień zdobycia Bastylii uważa się za symboliczną datę rozpoczęcia Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Jest to najważniejsze we Francji święto narodowe.

## Spacer

### Place de la Bastille

Wokół placu usytuowane są kina, kawiarnie i sale, w których odbywają się różnego rodzaju spektakle.

Linie na placu wyznaczają zarys murów nieistniejącej twierdzy. Pośrodku wznosi się **colonne de Juillet – Kolumna Lipcowa** (1831–40), wysoka na 47 m. W krypcie pod kolumną spoczywają polegli podczas rewolucji 1830 i 1848 r.

### Uliczki

Płatanina malowniczych uliczek w dzielnicy gościła niegdyś słynne ludowe zabawy taneczne, na które zachodzili chętnie apasze, czyli miejscowe „niebieskie ptaki” z półświatka. Stare sklepiki sąsiadują tu z mnogością barów, w których tętni życie towarzyskie.

## Zwiedzanie

### Opéra de Paris-Bastille ★

Zwiedzanie z przewodnikiem (1 godz. 15 min); 12 euro; informacja – tel.: 01 40 01 1970.

Budowa opery trwała sześć lat (1983–89). Jej twórca, architekt Carlos Ott, zdecydował się na nowoczesny projekt, w którym wielką wagę przyłożono do harmonii form i proporcji budowli oraz do doboru materiałów. Inauguracja odbyła się – jakżeby inaczej – 14 VII 1989 r.

## Beaubourg★★

Ożywiony tłum, akrobaci, wesołe barwy budynków i odgłosy nocy z dzielnicy ludowej: niewiele brakuje, byśmy dali się przekonać, że tutaj zabawa trwa codziennie! Nasyciwszy się tym widowiskiem i muzyką, przekraczamy próg Centrum Pompidou – świątyni sztuki współczesnej, w której można poobcować z najnowocześniejszymi tendencjami w obecnej twórczości artystycznej.

### Usytuowanie

Dzielnice III i IV – metro: stacja Rambuteau (linia 11), Hôtel-de-Ville (linia 1 i 11) – RER: Châtelet-les-Halles (linia A, B i D). Zob. mapa pod hasłem Les Halles – s. 67 i Marais – s. 88. W połowie drogi między les Halles i dzielnicą Marais. Dalej – Hôtel de Ville i ulica Rivoli. W pobliżu: Châtelet-Hôtel de Ville, les Halles, Marais.

### Nazwa

W pobliżu wsi Saint-Merri istniała niezbyt szacowna placówka oferująca łatwe uciechy, którą w kpinach zwano „Beau Bourg” – „pięknym miasteczkiem”.

## Centre Georges-Pompidou ★★★ (Centrum Pompidou)

Dzieło architektów Richarda Rogersa i Renza Piano od 1977 r. przyciąga wzrok stalowym szkieletem, szklanymi ścianami i żywymi barwami. Wielkie ruchome schody w szklanej rurze kreślą gigantyczny zygzak na ścianie awangardowej budowli.

### Bibliothèque publique d'information – BPI (Biblioteka Publiczna)

Zajmuje poziomy 1, 2 i 3. Można tu uzyskać dostęp do najróżniejszych nośników informacji: książek, zdjęć na płytach, filmów, taśm video, baz danych dokumentalnych itd.

### Institut de recherche et coordination acoustique et musique – Ircam (Instytut Badań Akustycznych i Muzyki Eksperymentalnej).

Umieszczony pod placem Stravinski, zajmuje się eksploracją świata dźwięków i organizuje koncerty.

Ponadto na 1. i 6. poziomie Centrum Pompidou znajdują się galerie z wystawami czasowymi.

### Strefa spektakli (poziom -1)

To cztery sale, w których odbywają się spektakle artystyczne (taneczne, muzyczne, teatralne), seanse filmowe (sala Garance na poziomie 0) oraz spotkania i konferencje.

### Musée national d'Art moderne – MNAM/CCI ★★★ (Narodowe Muzeum Sztuki Nowoczesnej).

Wejście z poziomu 4. W salach dostępne karty z informacjami o wielkich prądach artystycznych.

Znajduje się tu jedna z najbogatszych kolekcji sztuki nowoczesnej na świecie (prawie 50 tys. dzieł sztuki). Obejmuje wszystkie dziedziny twórczości – od malarstwa po architekturę, przez fotografię, kino, nowe media, rzeźbę i wzornictwo przemysłowe. Sale poświęcone jednemu artyście przeplatają się z salami tematycznymi (kubizm, surrealizm, arte povera – sztuka biedna...) – ułatwia to zapoznanie się z wielkimi prądami w sztuce nowoczesnej i współczesnej.

Choć sale wystawowe są bardzo obszerne, prezentuje się w nich jedynie część dzieł. Co roku ekspozycja ulega zmianie. W ten sposób można poznać inne arcydzieła z kolekcji muzeum. Podczas każdej wizyty można odkryć nowo zakupione dzieła sztuki! Muzeum zajmuje dwa piętra: poziom 5 poświęcony jest sztuce nowoczesnej z okresu 1905–60, poziom 4 – sztuce współczesnej, począwszy od roku 1960.

## informator

### Informacja

**Punkt informacyjny** – www.centrepompidou.fr; www.bpi.fr (biblioteka); tel.: 01 44 78 12 33

### Zwiedzanie

**Godziny i ceny biletów** – Centre Georges-Pompidou: 11.00–21.00; muzeum i wystawy: 11.00–21.00, czw. 11.00–23.00; nieczynne: wt. i 1 V; 13 euro w sezonie, 11 euro poza sezonem (do 13 lat: wstęp wolny na wystawy; do 18 lat: wstęp wolny do muzeum); Musée national d'Art moderne: wstęp wolny w 1. nd. miesiąca; www.cnac-gp.fr.

**Zwiedzanie z przewodnikiem** Musée national d'Art moderne oraz wystawy

czasowe. Informacja – tel.: 01 44 78 13 15; sb i 1. nd. mies. 15.30, pozostałe nd. 16.00; 4,50 euro.

**Karnet** – ważny jeden rok; umożliwia stały wstęp bez kolejki do muzeum, na wszystkie wystawy, do sal kinowych w centrum oraz na konferencje, zapewnia zniżki na spektakle i koncerty; cena: 21–72 euro.

**Niepełnosprawni** – dla osób niewidzących w muzeum sztuki nowoczesnej urządzone dotykowe trasy zwiedzania. Zwiedzanie w grupach, z przewodnikiem, pracownikiem Centrum Pompidou. Informacja – tel.: 01 44 78 49 54; www.centrepompidou.fr.



Zręczność żonglerów fascynuje już od średniowiecza

**Sztuka nowoczesna.** W 40 salach znajduje się stała wystawa 900 dzieł (ekspozycja modyfikowana co roku), obejmująca obrazy, rzeźby, zdjęcia, wzornictwo przemysłowe i architekturę (makiety, drobne przedmioty, meble, szkice). Trasa zwiedzania prowadzi na zmianę przez sale monograficzne (Balthus, Picasso, Rouault, Matisse, Léger...) i sale tematyczne (martwa natura, akty...). Prezentowane są tu przykłady wszystkich prądów artystycznych pierwszej połowy XX w.: **fowizm** z Derainem, Matisse'em, Dufym, którzy pod barwnymi sztandarami nabiistów pokrywają brutalnymi, czystymi kolorami duże płaszczyzny. Rzeźbiarze kubistyczni wprowadzają w życie swoje wizje, rekonstruując rzeczywistość w liniach i formach geometrycznych. Inicjatorami **kubizmu** (ok. 1907) byli **Braque** i **Picasso**, dla których był to tylko jeden z etapów twórczości.

Na uboczu tego prądu sytuuje się wzniosła sztuka **Georgesa Rouaulta**, przyglądającego się z uważnym współczuciem istotom upokarzonym, takim jak klaun po zakończonym numerze cyrkowym. Ruch **dada**, narodzony podczas I wojny światowej w Zurychu, był z początku gwałtownym buntem przeciwko cywilizacji dążącej do samoznisczenia. Negacją wartości wyrażał poprzez coś w rodzaju antysztuki. W roku 1913 **Marcel Duchamp** zaczął wykorzystywać przedmioty użytku codziennego (koło roweru lub stojaki na butelki), podnosząc je do rangi dzieł sztuki (tzw. ready-mades).

**Chagall** poszukuje w sztuce ekspresyjności i darzy szczególną atencją sztukę ludową. Abstrakcjonści, odrzucając wszystkie elementy odzwierciedlające rzeczywistość, tworzą

### Obowiązkowy punkt na trasie

Trasa zwiedzania, przybliżająca chronologicznie prądy w sztuce nowoczesnej, prowadzi przez osiem sal poświęconych najważniejszym dziełom surrealizmu, których serce stanowi kolekcja najciekawszych dzieł z atelier André Bretona: dzieła jego przyjaciół, maski afrykańskie i inuickie...

dla znanej, zajmującej się różnymi dziedzinami twórczości szkoły Bauhausu. Funkcjonalizm króluje w dziale poświęconym meblom – metalowym, oszczędnym w formie oraz w architekturze. W połowie drogi pomiędzy geometryzmem kubistów i poszukiwaniami kolorystów znaleźli dla siebie miejsce Robert i Sonia Delaunay. Fernand Léger, bliski purystom, stara się oddać przemiany, jakim we współczesnym świecie podlega jednostka.

Wywodząca się z dadaizmu twórczość surrealistów zajmuje honorowe miejsce na „ścianie André Bretona”, stanowiącej zbiór 250 dzieł, które gromadził w swoim mieszkaniu przy rue de la Fontaine ten słynny poeta i inicjator ruchu surrealistycznego (atmosferę tego mieszkania przywołuje film wideo odtwarzany w części muzeum poświęconej poecie). Kolekcję uzupełniają w sąsiednich salach płótna wielkich surrealistów: De Chirico, Dalego, Magritte'a, Ernsta, Miró, Picassa, Tanguy'ego. Styl był ważną inspiracją dla malarzy amerykańskich, np. dla Gorky'ego i Pollocka, na których głębokie wrażenie wywarła technika szkiców automatycznych, stosowana przez surrealistów w latach 20.

W latach 50. wielu artystów we Francji i za granicą uwiodła abstrakcja. Niektórzy dzieła powierzchni obrazów na wielkie płaszczyzny wypełnione jednym kolorem (de Staël), inni próbują wprowadzić do malarstwa trzeci wymiar (Dubuffet). Pierre Soulages z kolei specjalizuje się w czerni.

Amerykańską awangardę z lat 40.–60. reprezentują **Francis, Pollock** i **Newman**.

Tematyczna wystawa przybliży ważne prądy w historii architektury i wzornictwa przemysłowego: od racjonalizmu lat 30. po lata 50. (Marcel Breuer i Robert Le Ricolais); wykorzystanie drewna; twórczość Le Corbusiera.

Trasa kończy się przy rzeźbach **Brancusiego** (wielkiego prekursora współczesnej rzeźby, z pochodzenia Rumuna, który w Paryżu mieszkał od 1904 r. do śmierci w 1957 r.) i olbrzymim wycinanym dziele **Matisse'a** *Smutek króla* (*La Tristesse du roi*).



Ruchome schody Centrum Pompidou zwane „gąsienicą”

Na trzech tarasach stanowiących przedłużenie muzeum znajdują się monumentalne rzeźby Laurensa, Miró, Richiera, Ernsta i Caldera.

**Sztuka współczesna.** Twórczość współczesna, do której zalicza się dzieła powstałe od 1960 r. do dziś, zajmuje czwarte piętro. Ekspozycja zmienia się co roku, wysuwając na plan pierwszy coraz to inne tematy. Można zatopić się tu w różnorodnym świecie barw, form i ruchu, łączącym sztukę i życie codzienne.

Uwagę zwraca z miejsca *Requiem dla wzdętego liścia* (*Requiem pour une feuille morte*), dzieło **Tinguely'ego**.

Przemiany w sztuce ilustrują dzieła pop-artu (**Warhol**), nowego realizmu (**Klein, Arman, Niki de Saint-Phalle**), kinetyzmu (**Agam**) i „environnementy” **Dubuffeta** (*Ogród zimowy – Le Jardin d'hiver*), **Boltanskiego, Beuysa** i **Raynauda**.

Przemiany architektury i wzornictwa przemysłowego od lat 60. po dziś dzień ilustrują m.in. projekty grupy **Superstudio** i najnowsze dzieła **Toyo Ito** lub **Dominique Perrault**. W sali kinowej, stanowiącej część trasy zwiedzania, prezentowane są filmy **Philippe'a Garrela, Nicolasa Schoeffera** oraz instalacja wideo **Petera Campusa**.

Po wizycie w muzeum lub obejrzeniu wystaw należy koniecznie wjechać na poziom 6. Z końcowej platformy ruchomych schodów oraz tarasów na górze rozciąga się wspaniały **widok** \*\* na dachy Paryża, nad którymi góruje z prawej Montmartre i bazylika Sacré-Cœur.

## Spacer

### Quartier Saint-Merri (Dzielnica św. Merri)

Udajemy się w kierunku południowym od Fontanny Niewiniątek (fontaine des Innocents). Przechodzimy pod arkadami na rue de la Ferronnerie.

### Rue de la Ferronnerie

Niedaleko kamienicy nr 11, 14 V 1610 r. zamordowany został król Henryk IV. Karetę królewską przyblokowały dwa szczipione wozy. Ten moment wykorzystał Ravailac, który biegł za nią od samego Luwru: wspiął się na tylne koło powozu i dwukrotnie zatopił nóż w piersi Henryka IV.

### Rue Saint-Denis

Ulica powstała w VIII w. i od tej pory jest jedną z najbogatszych handlowych ulic Paryża.

Wciąż praktykuje się tu również najstarszy zawód świata, a co krok kuszą przechodniów sex-shopy.

### Rue des Lombards

Typowa średniowieczna uliczka, w której lombardzcy lichwiarze pożyczali srebro za cenę złota. Ich miejsce zajęli później Żydzi i przybyłszy z Lewantu.

### Rue Quincampoix

Stare kamieniczki (numery 10, 12, 13, 14) pyszną się fasadami zdobnymi w maski, kute z żelaza balustrady balkonów i rzeźbione lub obite gwoździami drzwi.

### Kościół Saint-Merri (św. Merri)

*Wejście przez plebanię St-Merri, 76 rue de la Verrerie; codz. 15.00–19.00; możliwość zwiedzania z przewodnikiem w 1 i 3 nd. miesięczna o po koncercie o godz. 16.00.*

Do świętego Merri lub Médérique, który oddał tu ducha Bogu w VII w., modlono się w intencji uwolnienia więźniów. Kościół wzniesiono w latach 1520–1612 w stylu gotyku płomienistego. Należał niegdyś do bogatej parafii lichwiarzy lombardzkich.

Podobnie jak w dawnych świątyniach część murów kościoła zasłaniają przylegające doń domy. We wnętrzu utrzymanym w stylu płomienistym zachowały się piękne



Różne przeznaczenie – różne barwy: zielony to kolor instalacji wodnych, biały – przewodów wentylacyjnych, błękitny – klimatyzacji, żółty – instalacji elektrycznych, czerwony – klatek schodowych i korytarzy

### Kilka kroków dalej...

Ulica de la Grande-Truanderie przypomina wyglądem „dziedzińce cudów”, w których opryszkowicze i kobiety lekkich obyczajów zaszywali się aż do czasów Ludwika XIV.





B. Kaufmann/MC/ELINE © Adagio, Paris 2004

Kolorowe stwory w fontannie Strawińskiego

witraże z XVI w. (trzy pierwsze przeszła prezbiterium i transept), wspaniałe sklepienie sieciowe na skrzyżowaniu nawy z transeptem oraz bogate drewniane wyposażenie (ambona, zakrystia) i obrazy.

Po wyjściu z kościoła kierujemy się w lewo, w rue de la Verrerie, i obchodzimy prezbiterium ulicą des Juges-Consuls. Na rogu rue du Cloître-St-Merri stoi odnowiona kamienica z XVIII w.

### Fontanna Strawińskiego ★

Fontanna na placu Stravinski aż kipi od kolorów i ruchu... rzeźb. Czarne są dziełem Tinguely'ego, wielobarwne – Niki de Saint-Phalle. Nawiązują do dzieł wielkiego kompozytora (Święto wiosny, Ognisty ptak...).

Z tarasu znakomicie widać rzygacze kościoła St-Merri.

### Rue Saint-Merri

Ulica w przedłużeniu rue Berger (aby tam dotrzeć, należy przejść przez rue Beaubourg). Piękne pałace z XVII w. (pod nr. 9 i 12) to nie jedyna atrakcja tego zakątka: pozwólmy, by ciekawość zawiadła nas też do wiekowego impasse du Bœuf.

W drodze powrotnej przechodzimy ponownie przez rue Beaubourg i docieramy na plateau de Beaubourg.

### Plateau de Beaubourg

Na placu zawsze coś się dzieje: a to występy cyrkowe (żonglerzy, połykacze ognia), a to koncerty muzyczne... Latem słońce rozświetla plac przez całe popołudnie. W weekendy zapelniają go tłumy ludzi.

Opuszczamy plac ulicą St-Martin. Pasaż Molière po lewej prowadzi do rue Quincampoix.

## informator

### Gastronomia

Zob. dział „Restauracje” w *Informacjach praktycznych* (dzielnica IV).

### Zakupy

**Agnès B** – 6 r. du Jour, metro: Les Halles; tel.: 01 45 08 56 56; www.agnesb.com; nieczynne nd. Ubrania dla mężczyzn, kobiet i dzieci, galanteria skórzana, akcesoria, biżuteria – wszystko znanych projektantów, w pięciu butikach przy jednej ulicy.

**E. Dehillerin** – 18-20 r. Coquillière, metro: Les Halles; tel.: 01 42 36 53 13;

www.e-dehillerin.fr; nieczynne nd. Znajdziemy tu wszystko, co tylko możemy sobie zamarzyć do kuchni i do stołu. Firma założona w 1820 roku.

**Le Comptoir des Écritures** – 35 rue Quincampoix, metro: stacja Rambuteau; codz. z wyj. nd. Sklep poświęcony wszystkiemu, co jest związane z piśmem. Znaleźć tu można wszelkie artykuły piśmiennicze (m.in. ryłce, pędzle, pióra gęsie i łabędzie, obsadki do piór, papier ręcznie czerpany, papierus); wielu zainteresują też książki o kaligrafii, galeria czy kursy kaligrafii.

### Théâtre Molière – Maison de la Poésie (Teatr Moliera – Dom Poezji)

157 rue St-Martin, dzielnica III; informacja i kasa biletowa – na miejscu lub telefonicznie; codz. z wyj. nd. i pn. 14.00–18.00; tel.: 01 44 54 53 00; www.maisondelapoesieparis.com.

Dzieje Teatru Moliera, założonego w 1791 r., były bardzo burzliwe. Otwarty został ponownie w 1994 r. i od tej pory służy jednocześnie jako sala teatralna i dom poezji. Organizowane tu spektakle, koncerty, spotkania i odczyty przybliżają ciekawym poezję z całego świata.

### Quartier de l'Horloge (Dzielnica Zegara)

Obrońca Czasu – **Défenseur du Temps**, mechaniczna rzeźba Jacques'a Monestiera, dzielnie walczy ze starzejącą się, choć modernizowaną wciąż dzielnicą. Gdy zegar budzi się do czynu, uzbrojony wojownik staje w szranki ze smokiem, ptakiem lub krabem, które symbolizują kolejno Ziemię, Powietrze i Wodę.

### Musée de la Poupée (Muzeum Lalek)

Imp. Bertrand; codz. z wyj. nd. i pn. 10.00–18.00; nieczynne w dni świąteczne; 8 euro (dzieci: 3 euro); tel.: 01 42 72 73 11; www.museedelapoupeeparis.com.

Najpiękniejsze dni z życia porcelanowych lalek od XIX w. do dnia dzisiejszego. W muzeum znajduje się również sklep z elementami niezbędnymi do ich naprawy.

## Bois de Boulogne★★

(Lasek Buloński)

Kilka szerokich ulic dla samochodów, cieniste aleje dla miłośników jazdy konnej, trasy rowowe i kilometry ścieżek dla amatorów pieszych wędrówek... Oto Lasek Buloński.

### Usytuowanie

Dzielnica XVI – metro: Porte-Maillot (linia 1), Sablons (linia 1), Porte-d'Auteuil (linia 10) – RER: Porte-Maillot (linia C). W zachodniej części Paryża.

### Nazwa

W 1308 r. król Filip IV odbył pielgrzymkę do sanktuarium w Boulogne-sur-Mer. Po powrocie wznosił na tym miejscu podobny kościół.

## Spacer

### Jeziorka ★

**Lac Inférieur** (Jeziorko Niższe) jest większe od **Lac Supérieur** (Jeziorko Wyższe) i lepiej zagospodarowane.

### Jardin d'Acclimatation

IV–IX: 10.00–19.00, X–III: 10.00–18.00; 3 euro.

Ogród zabaw dla dzieci to kraina z dziecięcych marzeń: są tu łodzie na czarowanej rzece, zoo, samochodziki, marionetki, teatr, salon krzywych luster...

### Parc de Bagatelle ★★

30 X do 28 II: 9.30–17.30, od 1 III do 25 III: 9.30–18.30 (w sezonie do 20.00), od 1 IX do pory zimowej 9.30–18.30; wizyta z przewodnikiem 4 euro, w sezonie 5,50 euro (dzieci: 2 euro).

W parku stanowiącym osobną część lasku wzrok przykuwa pałacyk. Został wzniesiony w 1775 r. w ciągu 64 dni w wyniku zakładu: hrabia d'Artois (późniejszy król Karol X) pragnął dowieść szwagierce, Marii Antoninie, że uda mu się zbudować pałac w czasie krótszym niż trzy miesiące. Wokół rozciąga się park w stylu angielskim.

## informator

**Mały pociąg** – początek trasy: porte Maillot; 5,70 euro (w tym wstęp do ogrodu – Jardin d'Acclimatation).

**Lac Inférieur** – na wyspę z restauracją można dopłynąć stateczkiem. Wynajem łodzi.

**Wynajem rowerów** – naprzeciw głównej bramy do Jardin d'Acclimatation, na skrzyżowaniu

des Sablons i przy Pavillon royal, na skrzyżowaniu du Bout-des-Lacs.

W XIX w. proste aleje wytyczone przez Colberta w lesie baron Hausmann zastąpił krętymi drózkami. Powstały tu jeziorka, tor wyścigowy Longchamp, restauracje i parki rozrywki.

# Champs-Élysées ★★★

(Pola Elizejskie)

Jeden z symboli Paryża. Elegancka, jeśli nie snobistyczna, „najpiękniejsza ulica świata” ma duży wkład w urok Miasta Świata. Po Polach można iść w górę lub w dół. Paryżanie upodobałi sobie stronę północną (po lewej idąc w dół). Umawiają się tutaj ze znajomymi, wychodzą na spacer lub na wieczorną imprezę...

## Usytuowanie

Dzielnica VIII – metro: Concorde (linia 1, 8 i 12), Champs-Élysées-Clemenceau (linia 1 i 13), Franklin-D.-Roosevelt (linia 1 i 9), George-V (linia 1) i Charles-de-Gaulle-Étoile (linia 1, 2 i 6) – autobusy 22, 28, 31, 42, 52, 73, 83, 84, 92 i 94 – RER: Charles-de-Gaulle-Étoile (linia A). Zob. mapa na s. 40–41. Na południowo-wschodnim końcu Pól znajduje się place de la Concorde, na północno-zachodnim – place Charles-de-Gaulle, który przerywa świetlistą oś ciągnącą się od La Défense do Luwru, piękną w dzień i jeszcze piękniejszą w nocy.

W pobliżu: plac Concorde, ogród Tuileries, les Invalides, plac Trocadéro, park Monceau.

## Nazwa

Według mitologii greckiej Pola Elizejskie miały być w Hadesie miejscem pobytu szlachetnych dusz. Mianem tym ochrzczono niezliczone zastępy produktów, program telewizyjny, perfumy...

## Ludzie

Przez jeden dzień w roku aleja mieni się w barwach od błękitu, bieli i czerwieni: to 14 lipca, narodowe święto Francji, dzień deflady wojskowej. W tym dniu, upamiętniającym zdobycie Bastylii i początek Wielkiej Rewolucji Francuskiej w 1789 r., w dniu finału Tour de France, w noc sylwestrową i za każdym razem, gdy wypada jakieś wyjątkowe, poważne lub radosne wydarzenie, na tym trakcie triumfalnym spontanicznie zbiera się cały Paryż.



PH: G. THOMPSON/ALAMY

Pola Elizejskie są najdłuższą ulicą w Paryżu: mają 1,9 km długości (i 71 m szerokości)

## Tło

**Miejsce ważnych wydarzeń.** To tu w 1919 r. odbyła się parada zwycięstwa oddziałów ententy. To tu po wyzwoleniu w sierpniu 1944 r. odbyła się deflady, a w 1970 przez Pola Elizejskie przeszedł generał de Gaulle pośród szalejącego z radości tłumu.

Champs-Élysées, przekształcane a to w gigantyczne, choć tymczasowe, pole zboża, a to w wystawę pod gołym niebem prezentującą monumentalne rzeźby, w czerwcu 2003 stały się miejscem operacji „Pociąg w stolicy”. W słynnej alei pojawiły się stare lokomotywy i składy TGV, a jeden z pociągów przejechał nawet Polami Elizejskimi od placu de la Concorde do ulicy George-V.

## informator

**Informacja turystyczna** – Champs-Élysées-Clemenceau – angle av. des Champs-Élysées et av. de Marigny – metro: Champs-Élysées-Clemenceau – codz. 10.00–19.00.

### Gastronomia

Zob. dział „Restauracje” w *Informacjach praktycznych* (dzielnice VIII i XVII).

### Kawiarnie i kluby

**Fouquet's Barrière** – 99 avenue des Champs-Élysées; 8.00–2.00. Restauracja założona w 1899 r., wpisana na narodową listę zabytków historycznych. Miejsce spotkań ludzi show-biznesu, pisarzy i filmowców.

### Zakupy

**Disney Store** – 44 avenue des Champs-Élysées. Zabawki, ubrania, kostiumy, muzyka, filmy... W olbrzymiej sali przypominającej pokój dziecienny znajdziesz wszystko, co tworzy Disney.

**Guerlain** – 68 avenue des Champs-Élysées; [www.guerlain.com](http://www.guerlain.com). Historia rodziny Guerlain rozpoczęła się w 1828 r. Sklep perfumeryjny i salon piękności, całe w marmurach, figurują na liście zabytków historycznych.

**Virgin Mégastore** – 52–60 avenue des Champs-Élysées; [www.virgin.fr](http://www.virgin.fr); pn.–sb. 10.00–0.00, nd. 12.00–0.00. Gigantyczny sklep płytowy zajmujący trzy piętra. Artykuły multimedialne, gry wideo oraz księgarnia.

## Spacer

### W górę Pól Elizejskich

Spacer rozpoczyna się na placu Concorde.

### Ogrody ★

W „zielonej” części Pól Elizejskich, otoczonej z obu stron ogrodami w stylu angielskim, zachowały się piękne aleje kasztanowców i kilka starych budynków. Po stronie północnej zdomi je budynek Espace Pierre-Cardin (dawny teatr des Ambassadeurs), a nieco dalej teatr **Marigny**, wzniesiony przez Ch. Garniera w 1883 r. Równoległa do Pól Elizejskich **avenue Gabriel** ciągnie się wzdłuż ogrodów, za którymi z kolei wznoszą się wielkie pałace przy ulicy Faubourg-St-Honoré: ambasada Stanów Zjednoczonych, ambasada Wielkiej Brytanii, **Pałac Elizejski** (palais de l'Élysée, siedziba prezydentów Republiki Francuskiej z XVIII w. z piękną kutą bramą z 1905 r.).

Po lewej stronie Pól Elizejskich znajduje się **restauracja Ledoyen**. W pobliżu placu Clemenceau o dawnych wojnach przypominają trzy pomniki. Posąg **Georges'a Clemenceau** z 1932 r., dzieło François Cogné, stanowi dobrą ilustrację energii polityka zwanego „Tygrysem”. Naprzeciw, po drugiej stronie avenue Winston-Churchill, **generał de Gaulle**, wyrzeźbiony w 2000 r. przez J. Cardota, maszeruje, by wyzwoić Paryż. Pomnik **Jeana Moulina** (na rogu avenue de Marigny) upamiętnia bohatera ruchu oporu. Idąc dalej ulicą Winston-Churchill w kierunku cours de la Reine, mijamy inne pomniki: **Winstona Churchilla**, **Simona Bolivara** i ojca **Komitasa**, kompozytora i muzykologa, który zebrał i spisał pieśni ludu armeńskiego, jeszcze przed lubobójstwem z 1915 r. *Nasyciwszy się widokiem na Pałac Inwalidów po drugiej stronie Sekwany, powracamy prawą stroną cours de la Reine i rue Franklin-D.-Roosevelt do Pól Elizejskich.*

### Rond-Point des Champs-Élysées (Rondo Pól Elizejskich)

*Skrzyżowanie ulic Champs-Élysées, Matignon, Montaigne i Franklin-D.-Roosevelt.* Na skrzyżowaniu zaprojektowanym w 1670 r. przez Le Nôtre'a dziś znajdują się pałace z okresu II Cesarstwa i nowoczesne sklepy. Między Polami a ulicą Montaigne wznosi się pod nr. 7 piękna kamienica z XIX w.: to **Artcurial** – przestrzeń poświęcona współczesnej sztuce i designowi, z księgarnią, galerią i domem aukcyjnym. *Pn.–pt. 11.00–19.00, sb. 11.00–18.00, nd. 14.00–18.00; nieczynne: nd. i święta; wstęp wolny; [www.artcurial.com](http://www.artcurial.com).*

### Avenue des Champs-Élysées (Pola Elizejskie) ★★★

Po obu stronach alei tłoczą się kina, banki, siedziby linii lotniczych, samochodowe salony wystawowe i galerie handlowe. Aleja jest jedną wielką międzynarodową witryną sklepową... Kamienice i domy rozrywki z czasów II Cesarstwa znikły bez śladu. Zachował się jedynie pałac nr 25, po lewej w górę alei, wzniesiony dla polskiej awanturki zwanej Païwa, która najpierw awansowała do roli portugalskiej markizy, a później stała się pruską hrabiną. Na obiadach bywali u niej Renan, Taine, bracia Goncourt, Delacroix i Gambetta. Takich pięknych jak w tym pałacu, zdobnych w onyks schodów nie ma prawdopodobnie nigdzie indziej na świecie.

Znajdująca się wyżej, na rogu avenue George-V, słynna restauracja Fouquet's była w ubiegłym wieku bardzo prestiżowym lokalem, odwiedzanym przez całą paryską śmietankę.

Tu i ówdzie stoją „domy” różnych państw lub francuskich regionów, promujące ich atrakcje turystyczne, sztukę kulinarną i rzemiosło. Kosmopolityzm jest nieodłącznym elementem ożywionej atmosfery ulicy. Wszędzie, do późna w nocy, tłoczy się różnobarwny tłum.



G. THOMPSON/ALAMY

Ogrody Champs-Élysées urzekają spokojem i bujną roślinnością



PH: G. THOMPSON/ALAMY

Tutaj można pospacerować, pogapić się na przechodniów...



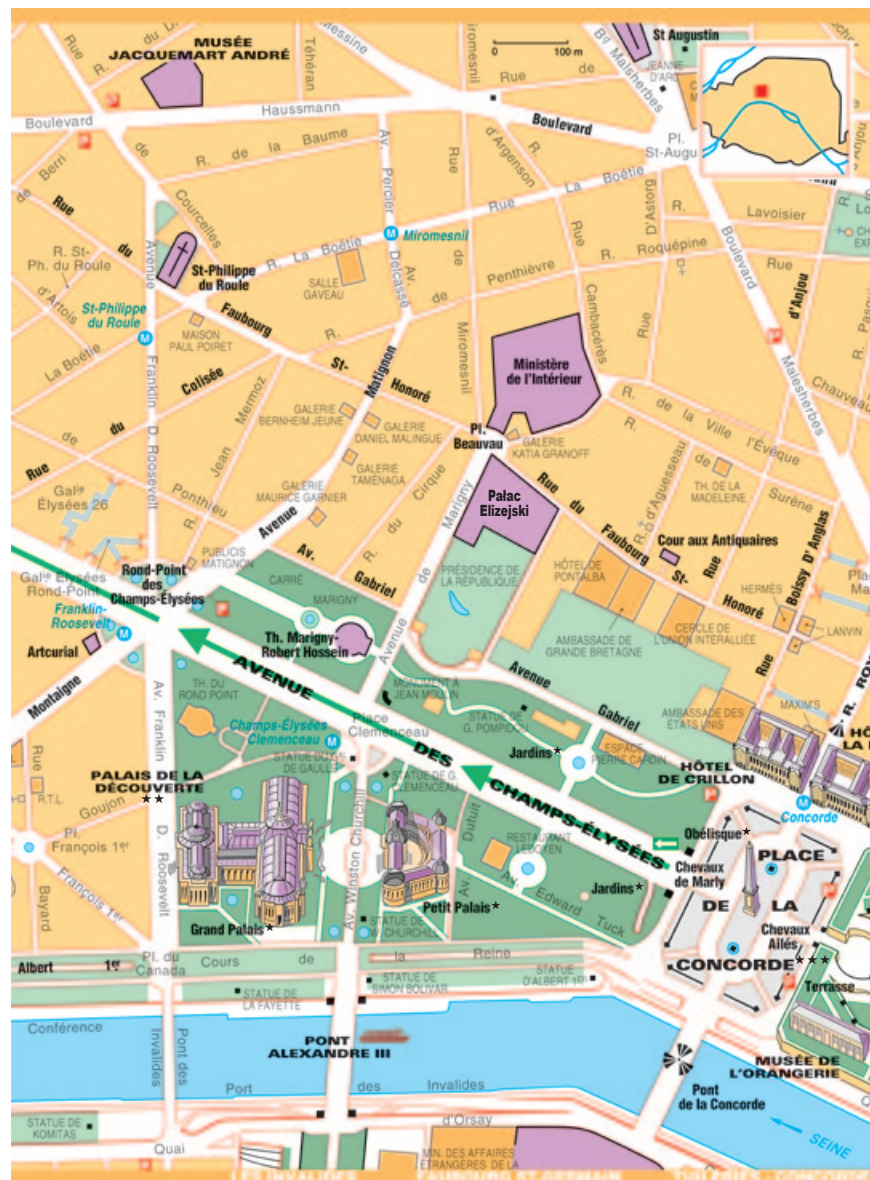


### Arc de Triomphe (Łuk Triumfalny) ★★★

Na górnym końcu Pól Elizejskich, w samym środku placu Charles-de-Gaulle, wznosi się Łuk Triumfalny. Ze wspaniałego placu, zwanego dawniej placem Gwiazdy (place de l'Étoile), rozbiega się 12 wielkich alei.

Inspirowany sztuką starożytną Łuk Triumfalny ma rozmiary iście kolosalne: 50 m wysokości i 45 m szerokości. Obchodząc go dookoła, można uchwycić harmonię proporcji rzeźb zdobiących budowle. W trójkątnych żagielkach nad łukiem na szerszych elewacjach dąw w trąbki cztery alegorie Sławy (J. Pradier).

**Świadek najnowszej historii.** Pod koniec XVIII w. plac ma już plan gwiazdy, ale ze skrzyżowania odchodzi tylko pięć ulic, rozdzielonych łąkami.



**1806** – Napoleon nakazuje rozpoczęcie budowy. Łuk zostanie wzniesiony według planów **Jean-François Chalgrina**, który wcześniej pracował przy Pałacu Luksemburskim i kościele St-Sulpice.

**1810** – Nowa cesarzowa Maria Luiza ma wjechać do Paryża Polami Elizejskimi. Łuk dopiero zaczyna wyrastać z ziemi, trzeba było bowiem aż dwóch lat na wykonanie solidnych fundamentów. Chalgrin wznosi więc atrapę: konstrukcję z drewna i malowanego płótna, która odzwierciedla planowany wygląd pomnika.

W chwili śmierci architekta (1811) Łuk nie ma 5 m wysokości. Niepowodzenia wojenne hamują prace budowlane.

**1832–36** – Za panowania Ludwika Filipa Abel Blouet kończy prace, wstrzymane całkowicie przez władze okresu restauracji.



# PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW  
w działający bankomat!

**Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!**

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA  
**Helion SA**

# Paryż



*Udany  
Weekend*

## Ruszajcie w świat z przewodnikami Michelin!

Zapraszamy w podróż po najwspanialszych miastach Europy.

W trzech częściach przewodnika z serii „Udany Weekend” znajdziecie niezbędne informacje o celu Waszej podróży:

- informacje praktyczne – przydatne przed podróżą i w jej trakcie
- zaproszenie do podróży – część zawierająca informacje geograficzno-historyczne i kulturowe
- dzielnice i zabytki – rozdział prezentujący interesujące miejsca i trasy zwiedzania miasta

**Gwiazdki** (tradycyjny system oceny atrakcji turystycznych)

- ★★★ zobacz koniecznie
- ★★ warto odwiedzić
- ★ godne uwagi

Precyzyjne **mapy**

- plan miasta na wewnętrznej stronie przedniej okładki
- plany poszczególnych dzielnic i zabytków
- plan komunikacji miejskiej na wewnętrznej stronie tylnej okładki

Nr katalogowy: **11821**

Księgarnia internetowa:  
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:  
tel.: 0 801 339900  
kom.: 0 601 339900



Zaplanuj trasę podróży  
z serwisem  
[www.ViaMichelin.com](http://www.ViaMichelin.com)

ISBN 978-83-246-6411-5



9 788324 664115 >

Cena 19,90 zł